

AKTSOMHETSOMRÅDER – GRUNNLAG, STATUS OG PRAKTISERING

Kystvakten er i kystvaktloven pålagt en rekke arbeidsoppgaver med vesentlig vekt på kontroll med etterlevelse og håndhevelse av regelverk knyttet til fiskeri. En viktig del ved utførelsen av kontrolloppgavene er å unngå at det skjer lovbrudd. Kystvakten opptrer tidvis med politimyndighet og tidvis som forvaltningsorgan. Det følger av begge rollene at det er en generell plikt til å veilede og å informere. Det er denne plikten som danner grunnlaget for at Kystvakten som et forebyggende tiltak, oppretter såkalte aktsomhetsområder.

Når Kystvakten, enten på bakgrunn av egne prøver eller som resultat av kontroll av kommersielle fangster, får kunnskap om at et fiskeri pågår med ulovlige fangstsammensetninger, oppstår en handlingsplikt. Kystvakten har ikke selv anledning til å stenge områder. Et slikt tiltak krever både forskrift og eventuelle andre formaliteter som informasjon via diplomatiske kanaler til andre lands myndigheter. Det virkemiddelet Kystvakten har tilgjengelig vil være å sette ut det aktuelle området i kartet og deretter informere både fartøy på feltet og andre som har behov for kunnskap. Konsekvensen av at Kystvakten informerer om høy risiko for å bryte regelverket i et avgrenset område er ikke at området er stengt, men at det ved fiske må utøves en særskilt aktsomhet (herav begrepet «aktsomhetsområde»). Når fiskerne likevel oppfatter feltet som stengt, er det fordi den enkelte ikke vil ta risikoen ved å gjennomføre et fiske hvor man vanskelig kan påberope et regelbrudd som et hendelig uhell. Rettslig er det en vesentlig forskjell på den ene siden om et område er stengt slik at kryssing av grensen er straffbart, eller er et aktsomhetsområde der fiske ikke er forbudt, men må utøves med særskilt forsiktighet og en kalkulert risiko.

Når det er opprettet et aktsomhetsområde betinger det normalt også at Kystvakten har fartøy, eventuelt inspektør, tilstede på feltet. Opprettelse av aktsomhetsområde er et strakstiltak som enten oppheves fordi situasjonen bedres, eller fører til en midlertidig stenging av det aktuelle området. Stikkordene «strakstiltak» og «tilstedeværelse» åpner opp for dialog mellom partene på feltet. Det er åpenbart at det er både i Kystvaktens og fiskernes interesse at aktsomhetsområder oppheves så snart situasjonen i havet endres. Dette avhenger vanligvis av at fartøy får slippe til på feltet under kontroll og på vilkår fastsatt av Kystvakten. Hvordan dette håndteres kan variere fra et område/fiskeri til et annet.

Kystvakten legger følgende til grunn ved vurderingen av om et aktsomhetsområde skal etableres eller oppheves:

Kriterier for opprettelse:

- Med bakgrunn i skipssjefens helhetsvurdering
- Minimum 2 prøver, innenfor de 2 siste døgn eller 3 prøver innen ei uke
- Prøvene skal tilstrebes å fange opp døgnvariasjonen
- Alle arter med minstemål skal lengdemåles

- Hal som legges til grunn for området inneholder over 10 % (samfengt) fisk under minstemål
- Hvis andelen torsk i “antall” i lengdemålingen overstiger 25 %, kan torsk under minstemål være gjeldene for opprettelse av aktsomhetsområde. (Over 10 % innblanding av torsk under minstemål). Torskeregelen skal kun gjelde ved lengdemålinger på over 300 stk fisk. Dette gjelder i Nordsjøen.
- Området avgrenses av geografisk punkter (maks 6). Størrelsen på området baseres på erfaring og nylig utførte inspeksjoner.

Tidsperiode:

- Normalt 2 uker ved førstegangs opprettelse
- Historikken til aktuelt område må være en av flere faktorer som skal telles med i vurderingen av varigheten på området, kan være både kortere eller lengre enn 2 uker.
- Ved reetablering skal området gjelde inntil videre.

Prøver:

- Standard 300 stk fisk lengdemåles.
- Hele halet lengdemåles hvis det er mindre enn 300 stk fisk i halet.
- Lengdemåling av 100 fisk er tilstrekkelig hvis det er åpenbart problemfritt i forhold til minstemålet.
- Prøvene skal være representative for halet, prøvene skal tas i begynnelsen, midten og slutten.

Prøvehal:

Et aktsomhetsområde er ikke et stengt område, men stiller store krav til aktsomhet. Det kan tillates prøvehal i området etter følgende kriterier:

- Et prøvehal er normalt et hal på 2-3 timer avhengig av normal tauetid.
- KV skal informeres før et prøvehal gjennomføres.
- Når det vurderes om prøvehal skal tillates må det tas med i vurderingen hvor lenge det er siden området ble opprettet, og om fartøyet som anmoder om prøvehal har gjort noe aktivt med redskapen for å bedre seleksjonen.
- Dersom det inspiserte prøvehalet inneholder mindre enn tillatt innblanding av fisk under minstemål vil et nytt hal med normal tauetid tillates. Dette halet skal også inspiseres slik at en får et mest mulig representativt bilde over innblanding av fisk under minstemål i området.
- Dersom prøvehalet eller det påfølgende halet inneholder for mye fisk under minstemål skal fartøyet bortvises fra aktsomhetsområdet.
- Et fiskefartøy som er kjent med aktsomhetsområde og som unnlater å gjøre et prøvehal, kan behandles som om det gjør flere hal i samme område.

Åpning:

- Området faller automatisk bort når tidsfristen utløper.
- Området kan åpnes når nye prøver i området viser at problemet lenger ikke er tilstede. En må legge til grunn like mange prøver som det området ble opprettet for.

- Prøvene skal tilstrebes å fange opp døgnvariasjonen.

2. juni 2017

Stein-Åge Johnsen
Fiskeridirektoratet

Jonny Høgset
Kystvakten